

9. Маурер В.М. Методичні вказівки до вивчення та дослідження лісових культур / В.М. Маурер, Ф.М. Бровко, А.П. Пінчук та ін. – К. : Вид-во НАУ, 2000. – 72 с.
10. Морозов Г.Ф. Учение о лесе / Г.Ф. Морозов. – Л. : Гос. изд-во; М., 1928. – 364 с.
11. Постолаке Г.Г. Лесная подстилка в круговороте веществ / Г.Г. Постолаке. – Кишинев : Изд-во "Штииница", 1976. – 173 с.
12. Свириденко В.С. Лісівництво : підручник / В.С. Свириденко, О.Г. Бабіч, Л.С. Киричок / за ред. В.С. Свириденка. – К. : Вид-во "Арістей", 2008. – 544 с.
13. Яковлева-Носарь С.О. Морфолого-фракційна характеристика підстилки байраку "Генералка" / С.О. Яковлева-Носарь // Вісник Запорізького національного університету : зб. наук. праць. – Запоріжжя : Вид-во ЗНУ. – 2008. – Вип. 2. – С. 190-195.

Крылов Я.И. Мелиоративная характеристика лесной подстилки дубовых противозерозийных насаждений

Исследованы фракционный состав, водно-физические свойства лесной подстилки дубовых противозерозийных насаждений центральной части Приднепровской возвышенности. Лесная подстилка является рыхлой, толщиной 4,5-5 см и распределена равномерно по всей площади. Запас подстилки в дубовых насаждениях составляет от 8,9 до 25,3 т га⁻¹. Фракционный состав лесной подстилки вмещает в себе листья, плоды, труху, ветви, кору и потерть в соотношении 1,0-1,8; 0,8-2,0; 0,9-1,8; 0,5-5, 5; 1,8-8,0; 1,9-4,0 т га⁻¹ соответственно. Выявлено, что высшей влагоемкостью обладает подстилка дубовых насаждений с примесью сопутствующих пород – клена остролистного и граба обыкновенного, вяза шершавого. Водопроницаемость подстилки за 1 час составляет 238-292 %, что в 2,4-2,9 раза больше самой массы подстилки. Количество лесной подстилки на 1 м³ среднего прироста составляет 0,10-0,75 т.

Ключевые слова: противозерозийные насаждения, лесная подстилка, морфолого-фракционная характеристика, водно-физические свойства, влагоемкость, мощность, запас, период разложения.

Krylov Ya.I. Meliorative characteristics of forest litter of oak erosion stands

The fractional composition, water-physical properties of the litter in oak erosion stands of central Dnieper Upland is investigated. Forest litter is loose, 4.5-5 cm thick and evenly distributed throughout the area. Stock litter in oak stands is varied from 8.9 till 25.3 t ha⁻¹. Fractional composition of the forest floor accommodates itself leaves, fruit, dust, twigs, bark and rub in the number of 1.0-1.8; 0.8-2.0; 0.9-1.8; 0.5-5; 5; 1.8-8.0; 1.9-4.0 t ha⁻¹ respectively. It's found out that the highest moisture has a litter of mixed oak forest related species, maple and hornbeam usual, elm rough. Permeability of litter for 1 hour is 238-292 %, which is 2.4-2.9 times more than the weight of the litter. Number of forest litter per 1 m³ of average growth is 0.10-0.75 t ha⁻¹.

Keywords: erosion control plantings, forest litter, morphological and fractional characteristics, water-physical properties, moisture content, power supply, stock, time schedule.

УДК 712.41.004.68(744.46)

**Аспір. О.Ю. Марно-Куца¹ –
Уманський НУ садівництва**

ОСОБЛИВОСТІ РЕКОНСТРУКЦІЇ СКВЕРУ "МОЛОДІЖНИЙ" В УМАНІ

Проведено аналіз сучасного стану скверу "Молодіжний" в Умані. Подано дані з інвентаризації деревних насаджень, їх стан та естетичну оцінку. Рекомендовано шляхи підвищення декоративності та естетичної ефективності деревних рослин, а також введення кущових рослин. Запропоновано пропозиції щодо реконструкції, підбору декоративних культур і формування зелених насаджень скверу "Молодіжний" в Умані.

Ключові слова: реконструкція, архітектура, ландшафт, сквер, озеленення, дерева, кущі.

Вступ. Сквер (англ. Square – площа) – упорядкована й озеленена територія всередині житлової або промислової забудови. Сквер – об'єкт озеленення міста, що представляє собою ділянку величиною 0,15-2,0 га, розміщується зазвичай на площі, перехресті вулиць, або на прилеглий до вулиці ділянці кварталу. Планування скверу включає доріжки, майданчики, газони, квітники, окремі групи дерев, чагарників, які призначаються для короткочасного відпочинку пішоходів та художнього оформлення архітектурного ансамблю [3].

Існуючими містобудівельними нормами до 50 % території міста відводиться під озеленення [4]. Це співвідношення озелененої і забудованої територій здатне забезпечити необхідний санітарно-гігієнічний і архітектурно-планувальний ефекти. Зелені території класифікують за територіальною ознакою і функціональним призначенням. Так, як сквер "Молодіжний" знаходиться в центральній частині міста його відносять до внутрішньоміських зелених просторів, а за функціональним призначенням відносять до загального користування.

Мета досліджень – розроблення проектних пропозицій щодо реконструкції та формування зелених насаджень скверу "Молодіжний" в м. Умань.

Об'єктом досліджень є деревно-чагарникова рослинність, що зростає на території скверу "Молодіжний" в місті Умань.

Методи досліджень – біологічні, екологічні, лісівничі.

Результати дослідження. Вдало оформлений сквер, розташований на загальноміській площі і гармонійно пов'язаний з архітектурою оточуючої забудови, є складовою частиною архітектурного ансамблю. Композиція планування скверів вирішується регулярним, пейзажним і змішаним прийомами.

З розвитком міст з'явилося багато проблем, які пов'язані з забрудненням повітря, ґрунтів, повітря тощо. Високоурбанізоване середовище (міста) негативно впливає на самопочуття людей. Насадження деревних рослин у населених пунктах та на прилеглих до них територіях – найкраще середовище для відпочинку мешканців міста. Деревні насадження є одним з основних засобів докорінної зміни природних умов та ефективного поліпшення умов життя міських жителів [1, 2].

Сквер "Молодіжний" розташований між гімназією №2 та кінотеатром ім. І.Д. Черняхівського, що по вул. Жовтневої революції. У 1932 р. учні та вчителі школи насадили дерева, які згодом розрослися у сквер. До цього тут був пус-тир – колишній майдан перед військовим собором. З 1982 р. сквер отримує назву "Молодіжного" через те, що тут побудували танцювальний майданчик, де у вихідні та святкові дні відпочивала молодь. Упродовж 1982-1991 рр. у цьому затишному куточку в центрі міста організовували щорічні виставки квітів. У 1992 р. в сквері встановили пам'ятник воїнам-інтернаціоналістам, які загинули в Афганістані, виконуючи інтернаціональний обов'язок (рис. 1).

Проаналізувавши баланс території скверу "Молодіжний", видно, що декоративні насадження представлені тільки деревами і займають 1,9 % усієї території, а значну частину займає газон – 43,2 %. Тому потрібно ввести кущову та квіткову рослинність, яка буде гармонійно поєднуватися з деревною рослинністю.

¹ Наук. керівник: проф. В.П. Шлапак, д-р с.-г. наук

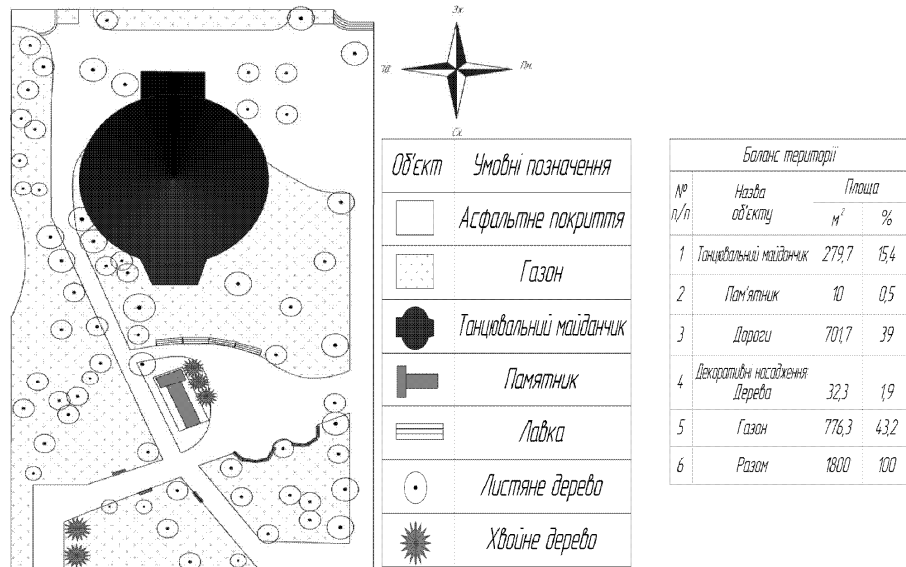

Рис. 1. План скверу "Молодіжний" в місті Умань

Зелені насадження скверу представлені деревними рослинами, які знаходяться у групових посадках. Це: гіркогоштан звичайний (*Aesculus hippocastanum* L.), липа серцелиста (*Tilia cordata* L.), клен гостролистий (*Acer platanoides* L.), а також трапляються айлант найвищий (*Ailanthus aliyissima* Mill.), гледичія колюча ф."Безостая" (*Gleditsia triacanthos* f. "Intermis" L.), катальпа бігонієвидна (*Catalpa bignonioides* Walt.), софора японська (*Sophora japonica* L.). Дані з інвентаризації деревних рослин скверу "Молодіжний" в місті Умань наведено в табл.

Сквер "Молодіжний" поділений на дві зони: перша представлена танцювальним майданчиком, а друга зона – тихого відпочинку, на якій знаходиться пам'ятник воїнам-інтернаціоналістам. Перша зона, на якій знаходиться танцювальний майданчик, розташовані три клумби, на яких пропонуємо висадити троянду флорібунда ф."Люміна" (*Rosa floribunda* f."Lumina"), щоб покращити естетичний вигляд головного входу.

У зоні тихого відпочинку пропонуємо ввести хвойні рослини, такі як: ялина звичайна (*Picea abies* L.), та ялина колюча ф. "Блакитна" (*Picea pungens* f. "Glauca"). Для покращення декоративного ансамблю навколишнього середовища скверу, пропонуємо висадити ці рослини в групових посадках. Також треба ввести чагарниковий ярус для підвищення біологічної стійкості насаджень і покращення естетичного вигляду. Нині сквер не має декоративних кущів, які квітнули б впродовж вегетаційного періоду. Тому пропонуємо висадити групами такі кущі: бузок звичайний (*Syringe vulgaris* Mill.), бузок угорський (*Syringa josikaea* J. Jacq.) та бузок амурський (*Syringa amurensis* Mill.).

Навколо пам'ятника зростає туя західна, яка розташована з лівої сторони, і закриває увесь горизонт споглядання пам'ятника, тому пропонуємо не видаляти ці рослини, а пересадити їх на задній план. А також обрамити з двох сторін пам'ятник ялівцем козачим (*Juniperus sabina* L.), цим самим ми вводимо хвойні кущі.

Табл. Інвентаризація деревних рослин скверу "Молодіжний"

№ з/п	Назва рослин		Висота рослин, м	Діаметр стовбура, см	Проекція крони, м
	українська назва	латинська назва			
Хвойні породи					
1-3	туя західна	<i>Thuja occidentalis</i> L.	3-4	11	1×1
4-5	туя східна	<i>Thuja orientalis</i> L.	5-6	11-12	1×1
Листяні породи					
6	айлант найвищий	<i>Ailanthus alyissima</i> Mill.	11	41	3×4
7-19	в'яз гладкий	<i>Ulmus laevis</i> Pall.	9-15	25-115	2×3; 7×9
20-28	гіркогоштан звичайний	<i>Aesculus hippocastanum</i> L.	9-15	25-41	3×4; 7×9
29-32	гледичія колюча ф."Безостая"	<i>Gleditsia triacanthos</i> f. "Intermis" L.	10-15	29-45	3×4; 4×5
33	горобина звичайна	<i>Sorbus aucuparia</i> L.	7	21	2×3
34	груша	<i>Pyrus communis</i> L.	10	39	4×5
35	катальпа бігонієвидна	<i>Catalpa bignonioides</i> Walt.	3	10	1×1
36	клен американський	<i>Acer negundo</i> L.	9	25	3×4
37-48	клен гостролистий	<i>Acer platanoides</i> L.	9-11	25-59	3×4; 6×7
49-50	клен цукристий	<i>Acer saccharinum</i> Marshall.	10	43-45	2×3
51	клен несправжньо-платановий	<i>Acer pseudoplatanus</i> L.	7	25	3×3
52-62	липа серцелиста	<i>Tilia cordata</i> Mill.	9-11	25-65	2×3; 5×7
63-64	робінія звичайна	<i>Robinia pseudoacacia</i> L.	10-11	26-39	3×4
65-66	софора японська	<i>Sophora japonica</i> L.	15	41-59	5×7
67	ясен звичайний	<i>Fraxinus excelsior</i> L.	9	25	3×2
68	ясен пенсільванський	<i>Fraxnus pennsylvanica</i> Marsh.	11	35	4×7

Друга зона представлена листяними породами. У цій зоні ростуть породи які не створюють ансамбль у пейзажі, а також пошкоджені рослини. На цій території висаджені культури гіркогоштан звичайного (*Aesculus hippocastanum* L.), липи серцелистої (*Tilia cordata* L.), клена гостролистого (*Acer platanoides* L.). Тому пропонуємо висадити такі групи дерев, як: софора японська (*Sophora japonica* L.), клен гостролистий (*Acer platanoides* L.) та клен Гіннала (*Acer ginnala* Maxim.) та інші (рис. 2).

Покриття скверу "Молодіжний" застаріле, яке має непривабливий вигляд і є незручним для відвідувачів. Тому пропонуємо створити доріжки з бруківки. Бруківка – один із найпоширеніших матеріалів для будівництва садових доріжок. Він довговічний, його можна залити в складну форму, а бетонну поверхню легко підтримувати в доброму стані.

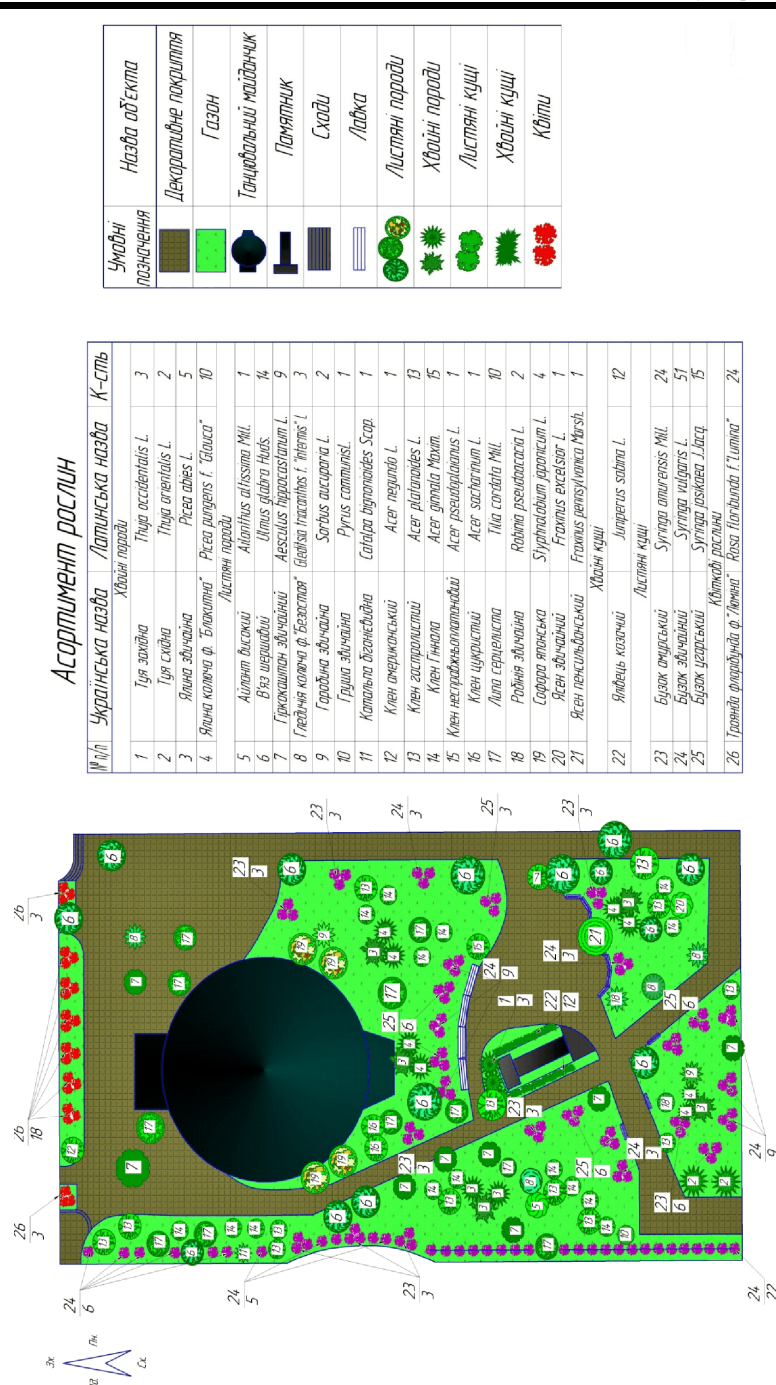

Рис. 2. Дендрологічний план скверу 'Молодіжний' в м. Умань після реконструкції

Кожному парку притаманний свій особливий образ. Однак неможливо уявити, щоб весь простір було зайнято квітами, камінням і деревами. Окремі елементи саду необхідно відокремити один від одного. Кращим рішенням цього є створення трав'яного газону. Під газон потрібно відводити більшу частину площі парку.

Висновки:

1. Проаналізовано сучасний стан та інвентаризацію деревних насаджень скверу "Молодіжний". Встановлено, що для поліпшення естетичного виду скверу необхідно виконати: проведення санітарних рубок та посадки нових дерев та кущів.
2. Розроблено проект реконструкції території скверу "Молодіжний" в місті Умань.
3. Запропоновано висадити такі групи дерев, як: софора японська (*Sophora japonica* L.), клен гостролистий (*Acer platanoides* L.) та клен Гіннала (*Acer ginnala* Maxim.) та інші.
4. Рекомендовано підвищити декоративність скверу "Молодіжний" шляхом введення ярусу з кущових рослин: бузку звичайного (*Syringa vulgaris* Mill.), бузку угорського (*Syringa josikaea* J. Jacq.) та бузку амурського (*Syringa amurensis* Mill.), а також із хвойних кущів – ялівцю козачого (*Juniperus sabina* L.).

Література

1. Зильберварг И.Р. Инвентаризация и рекомендации по реконструкции древесно-кустарниковых насаждений / И.Р. Зильберварг, Ю.А. Барсукевич // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.15. – С. 43-48.
2. Гербут О.В. Инвентаризация та історичні аспекти формування садово-паркових насаджень міста Умані / О.В. Гербут // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2008. – Вип. 18.12. – С. 277-283.
3. Кучерявий В.П. Озеленение населенных мест / В.П. Кучерявий. – Львів : Вид-во "Світ", 2005. – 456 с.
4. Рубцов Л.И. Деревья и кустарники в ландшафтной архитектуре / Л.И. Рубцов. – К. : Изд-во "Наука", 1977. – 375 с.

Марно-Куца Е.Ю. Особенности реконструкции сквера "молодежный" в Умани

Проведен анализ современного состояния сквера "Молодежный" в городе Умань. Представлены данные по инвентаризации древесных насаждений, их состояние и эстетическая оценка. Рекомендованы пути повышения декоративности и эстетической эффективности древесных растений, а также введение кустарниковых растений. Предложены предложения по реконструкции, подбора декоративных культур и формирования зеленых насаждений сквера "Молодежный" в Умани.

Ключевые слова: реконструкция, архитектура, ландшафт, сквер, озеленение, деревья, куст.

Marno-Kutsa O.Yu. Inventory and recommendations for youth reconstruction of the park in the town of Uman

The analysis of the current state of the square "Youth" in the town of Uman. The presented data on the inventory of tree plantations, their condition and aesthetic evaluation. We recommend ways to improve the efficiency and aesthetic decorative woody plants, as well as the introduction of shrubs. Offered suggestions for the reconstruction, the selection of ornamental plants and the formation of green space park "Youth" in Uman.

Keywords: reconstruction, architecture, landscape, gardens, landscaping, trees, shrub.